

Az úton ritkán látni autót. Közülük csupán hétnek van.

„Nem látjuk értelmét motorizált járműveknek” – ahogyan örökké bölcs bírónk szokta mondogatni. És igaza van, mint mindig, elvégre sehová nem járunk, mindennel ellátjuk magunk – magunk.

A falunk emberemlékezet óta eltartja az őseinket, és eltart minket, falunkbélieket. Az alapítvány, amiből élünk, kifogyhatatlan forrás, nem vagyunk ráutalva senkire és semmire. A faluvégi kurta korcsmáros szerint állam vagyunk az államban, a legtöbbünk ezzel szemben úgy véli, akkor már inkább álom az állomban, annak legalább értelme is van. Arisztid, nagyra becsült, nyugállományú tanítónk mindkét jól csengő mondatra csak legyint. Saját állítása szerint ő az utolsó bölcselő ezen a világon. Gyakorta meséli nekünk, hogy ifjúkorában még számos bölcs elme akadt, akik meghányták-vetették a világ igazán lényeges dolgait, az alapvető kérdéseket újabb és újabb módokon fogalmazták meg, újabb és újabb irányokat szabva a lehetséges válaszoknak. Napjainkra azonban egyedül maradt, amit mi sem bizonyít ékeesebben, mint hogy kiterjedt levelezésének bővizű folyama előbb patakká szűkült, majd végérvényesen elapadt. Valaha hetente nyolc-tíz levelet kapott a világ minden tájáról, és ugyanannyit küldött szét a szélrózsa minden irányában, de úgy három esztendeje nem csönget be hozzá a postás. És ő is hiába dobálja a postaládába a megcímzett, fölbélyegzett borítékokat, nem érkezik rájuk válasz. Nincs már kitől.

A faluvégi kurta korcsmáros ugyan egy alkalommal bátor (hacsaknem inkább botor) volt megjegyezni, talán születtek új bölcselők az eltelt évtizedekben, akiket Arisztid, mivel vagy negyven esztendeje nem mozdul ki a falunkból, nem ismerhet, ám ezen az esztelen föltételezésen szegény öreg tanítónk úgy földühödött, hogy csaknem megütötte a szél.

Történt, hogy egy tavaszi napon beállított a falunkba egy dagadt, harcsabajuszt viselő ember. Egyenesen a faluvégi kurta korcsmához hajtott nagy, fekete autójával, ami élénk érdeklődést keltett a gyerekseregben, mivel ilyen típusú gépkocsit mifelénk még senki sem látott. A falunkbéli hét autó közül az egyik emberemlékezet óta tyúkok tanyája, és az idők során rárétegződött tyúkszartól legfeljebb következtetni lehet eredeti formájára, a színéről meg még csak halvány fogalmat sem lehetséges alkotni; a másik hat pedig mind egy szálig piros és kicsike. Nem csoda hát, hogy a kölyköket úgy fölzigatta az érkező masina.

A faluvégi kurta korcsma törzsvendégei (a faluvégi kurta korcsmát javarészt törzsvendégek látogatják, még hozzá négy osztályra tagozódva: a kocsmatöltelékek, a kártyások, a sakkozók, valamint a dámajáték rabjai), meg mi, akik még ott múltunk az időnket, szintén hamarosan izgalomba jöttünk a jövővenytől. Kivált szegény Arisztid. Addig azonban még eltelt egy kevés idő.

Harcsabajuszt ugyanis megvásárolt egy üresen álló házat a falunkban. Régóta lakatlan épület volt, a lakói elhaláloztak, örökösét nem hagytak hátra, ezért a bírói hivatal gondozta az ingatlant, amíg nem döntenek a tévedhetetlen tanácsnokok, mi legyen további sorsa. Hónapról hónapra össze is ültek tanácskozni szorgosan és felelősségük teljes tudatában, ahogyan emberemlékezet óta teszik, ebben az ügyben mégsem tudtak dűlőre jutni. A harmonikás tanácsnok hangászegyesületi székházat szeretett volna alakítani belőle, a rezes orrú tanácsnok, a szatócsbolt tulajdonosa közraktárat. A hájas tanácsnok megvásárolta volna méltányos áron, hogy újabb varróüzemet nyithasson, a cingár tanácsnok, a falunk vadásztársaságának feje viszont húsfüstölőnek építette volna át. A kancsal tanácsnokasszony alkalmasnak vélte a sürgősen megalapítandó nőegylet székházának. Hónapról hónapra összevitakoztak, megegyezniük sosem sikerült. A vajúdásznak a testes, harcsabajuszt viselő férfi érkezése vetett véget. Tudniillik a bíró nagy bölcsességében eladta neki a házat, megannyi meddő szócsata forrását. Így honosodott meg nálunk a nagy, fekete autón érkező ember. Járművét a háza előtt parkolta le, s miután a gyerekek ráuntak, egy megzavarodott gólyapár rakott fészket a tetejére. Szép, szabályos fészkek kerekedett a gépkocsi kaszniján, hat gólyafi cseperedett benne. Akármelyikünk járt arra, elérzékenyült a látványtól. Talán ezért, a gólyacsalád miatt fogadtuk be olyan könnyen a harcsabajuszos, dagadt férfiút, talán valami más oka volt, mindenestre őszre úgy éreztük, mindig is a mi falunkban lakott.

A faluvégi kurta korcsmába is sűrűn járogatott. Mindig szerényen, csöndesen húzódott meg az egyik sarokban, figyelte a sakkozókat, kibicelt a kártyásoknak, szemmel követte a dámajáték rabjainak véghetetlen partijait. Többnyire bort ivott, nem is keveset, orcájára nagy szirmú, piros virágokat festett az ital. Egyesek szerint tulipánra emlékeztettek, mások orchideát véltek fölfedezni bennük, abban azonban mindannyian egyetértettünk, hogy ez is, az is szépséges növény.

Egy zimankós téli délután a kerek képű, harcsabajuszos atyafi belépett a faluvégi kurta korcsmába, pohár bort kért, s miután egy

hajtásra kiitta, váratlanul ömleni kezdett belőle a szó.

– Az univerzum beteg – közölte. – De gyógyulása nem reménytelen, csak föl kell ismernünk a küldetésünk, nekünk, minden népek legöregebbikének, a valódi választottaknak! A Stonehenge sziklaoszlopai alól teljes fegyverzetű hun harcost ástak elő a régészek, s mi magunk hunok vagyunk, sőt, ami azt illeti, ebben a faluban, a fizimiskákat az utóbbi hetekben tüzetesen átvizsgálva, úgy vélem, hunabbak a hunoknál! A piramisok folyosóinak falán rovásírás olvasható, a mezopotámiai gének egyedül bennünk lelhetők föl, hiszen Mezopotámiából eredünk. Ugyanakkor közeli rokonságban állunk a hős japán néppel és egyes indián törzsekkel, vélhetően mert mi és a japánok, meg egyes indián törzsek együtt érkezünk erre a földre ama távoli, szépségesen ragyogó csillagról, amely az őshazánk. Elhoztuk ide a kultúrát és a civilizációt, megajándékoztuk vele az itt kialakult, alacsonyabb rendű emberiséget. Mi töltjük be az Isten által ránk rótt legszentebb feladatot, fényt hozunk az éjszakába! Sajnos, egy világméretű, alattomos összeesküvés parancsára titkoltnak, ferdítettnek, tagadtatnak mindeme cáfolhatatlan tények, gonosz lelkek tüsszel és vassal irtják az igazságot! Eme pokoli hatalmak szolgálatukba fogadtak, sajnos, a mi népünkben is sokakat, akik mind gerinctelen spiclik, följelentgetők, gyáva macskajancsik és lelketlen kufárok, a becsületükkel kalmárkodó rosszak.

Hamarosan tudomásunkra jutott még, hogy mindeme kétségbevonhatatlan faktumok rejtegetésével leginkább azt próbálják elfedni valamiféle sátáni erők, hogy valójában minden más nemzet belőlünk, a mi népünkben fakad, a mi elfajzásunk mindahány, s mivel elfajzás, jogosan nézhető le, s akár gyűlölhető is. Arisztid ezen a ponton már a fejét csóválta.

– Bizonyosság erre példának okáért – folytatta a harcsabajusz –, hogy a mi tájainkon egykoron éltek kelták, ám még ezt is cáfolni igyekeznek ama arctalan, sötétben bujkáló latrok.

– Már megbocsásson, uram – szólalt meg ekkor Arisztid, nyugállományú tanítónk, az utolsó bölcselő. – Én magam kapásból vagy 3-4 könyvet sorolhatnék, amelyek a hazánk területén egykoron élt keltákkal foglalkoznak...

– Ugyan, kérem! – vágott a szavába amaz, kipirult arcán verejtékcseppek gyöngyöztek. – Hová gondol? Mind félrevezetés! Szót sem érdemelnek azok a fércművek! Egyik sem írja meg a valóságot, miszerint, ha már itt éltek azok a kelták, hát kétségkívül a mi népünk voltak ők is! Aki mást állít, ferdít és félrevezet.

– Szóval aki ide valaha is betetette a lábát, íziben olyanná vált, mint mi vagyunk – mormolta Arisztid.

– Így igaz! – ordított föl diadalmasan harcsabajusz. – Ez a vidék ugyanis, mint köztudomású, a Föld szívcsakrája, márpedig annak csakis az lehet az egyedüli feladata, hogy az ősz-eredeti népet támogassa, gondozza! Vagyis minket.

– Ellentmondásoktól hemzsegnek az állításai – sóhajtott erre fájdalmas hangon Arisztid. – Egyszer azt állítja, minden nép belőlünk fajzott el, másszor hogy a távoli csillagról érkezett őseink itt már kialakult emberiséget találtak. Istent emlegeti és sci-fibe illő bolygóközi utazásokról hablatyol, egyszer azt mondja, távoli bolygóról érkezünk, másszor hogy a Tigris és az Eufrátesz partjairól. Ó, milyen végtelen is a balgaság!

– Úgy látom, ön is a latrok egyike – forrasztotta a szót Arisztid ajkára a kövér harcsabajszos jövevény. – Akadémikuskodik, holott nem ismeri az összefüggéseket, melyekből most csak néhány kiragadott mondatot hallott.

Arisztid reszkető kézzel simította végig hófehér, tömött bajuszát, amely csak azért nem lógott úgy, mint vitapartneréé, mert minden reggel kackiásan fölfelé pödörte.

– Szívesen polemizálnék Önnel – mondta. – De attól félek, nincs értelme. Ön ostobaságokat hajtogat mechanikusan, az összefüggések fölismérésére, az ismeretek rendszerezésére, azaz: gondolkodásra ellenben képtelen. Butaságokat, légből kapott, inkoherens számárságokat gajdol, ahelyett, hogy ama tengernyi csodálatosságon töprengene, amelyek valóban bearanyozzák országunk és népünk hosszú történelmét, amelyek önbecsülésünket táplálhatják. Oly sok mindenről volna érdemes beszélgetni, ami miatt méltán dagadhat a keblünk! Mindazok a dolgok azonban, amikről ön fecsegett, nem szolgálhatnak alapul büszkeségünkhöz, inkább szemlesütve szégyenkezhetünk, hogy akad közöttünk olyan együgyű személy, aki hinni képes efféle marhaságokban, mi több, terjesztetni sem rest azokat!

Szomorú tekintettel meredt maga elé, jobbjával pödörgette bajusza hegyét, baljával a mellkasát masszírozta, a szíve tájékán. Valamiféle nagy-nagy, mélységesen mély gyötrelemtől meglassult mozdulatokkal emelkedett föl.

– Én ezzel be is fejeztem! – mondta, azzal megtörten távozott.

– Így menekül a hamisság az igazság elől – bökött nagy, görbe mutatóujjával Arisztid után harcsabajusz, s közben diadalittasan vigyorgott.

A faluvégi kurta korcsmára súlyos némaság telepedett. A faluvégi kurta korcsmáros szája széle remegett a visszafojtott indulattól. A törzsvendégek egytől egyig Arisztid tanítványai voltak, ahogyan mi, a többi jelenlévők is. Bár sokszor gondoltunk feszengve a tanítóra és nem akadt olyan lélek a falunkban, aki ne őrzött volna néhány kellemetlen emléket vele kapcsolatban, legtöbbször mégis melegséggel töltötte el szívünket, ha eszünkbe jutott. Valamennyien föl tudtunk idézni számos kedves momentumot a múltunkból, amelyben Arisztid központi szerepet játszott.

– No, akkor most fizetsz és eltakarodsz innen – sziszegte a faluvégi kurta korcsmáros.

– Különben? – kérdezte kihívóan harcsabajusz.

Válasz helyett vagy tucatszámian tettünk felé egy lépést, mire ő fülét-farkát behúzza kiódalgott a helyiségből. Egyikünk utánaszaladt, megragadta a vállát, s így beszélt hozzá:

– Ne iszkoljál már, hékás! Itt vagyok én, egyedül jöttem. Rendezzük le ketten, mint férfi a férfival, egy embernek egy a párja, becsületesen, no!

– Hagyjon engem, maga kretén! – söpörte le válláról az ott nyugvó kezét a menekülő, s meg sem állt a zsandárságig, s miután zárva találta, egyenesen Zsand Áron örmester lakásához futott, fölverte a rend őrét legédesebb késő délutáni szunyókálásából, hogy följelentést tegyen mindenki ellen, aki jelen volt aznap a faluvégi kurta korcsmában. Hosszan és alaposan sorolta a neveket, ki nem hagyott volna egyet se. Az életére törtünk, ezt állította, sunyi alakok vagyunk, a fizimiskánk hosszas tanulmányozása után bizton állíthatja, igen messze esünk az eredeti, a valódi emberi fajta képviselőitől. És ama galád Arisztid, ki a legmesszebb helyezkedik el az igazak és kiválasztottak fajtájától, rútol bujtogatott bennünket.

Zsand Áron, ha már muszáj volt dolgoznia, hát alaposan elvégezte a feladatát. Pontosan ezért kerülte a munkát: jól tudta, hogy képtelen ellenállni neki. Nem történt ez másként most sem. Egyenként kihallgatott bennünket a fületlen zsandárságon, mert úgy vélte, a hideg majd megoldja a nyelvünket. Mindenki ugyanúgy mesélte el az eseményeket, ahogyan én elbeszéltem főntebb, nem hazudott senki. Vakarta is a feje búbját Zsand Áron, s úgy döntött, a nyugállományú tanítót nem idézi be.

– Mégis van tisztesség a világon – dörmögte, miközben lezárta a nyomozati anyagot. Száznegyvenhárom gépelt oldalra rúgott. Igaz, Zsand Áron gépelni nemigen tudott, következésképp az oldalak nagy részén több volt az áthúzás, mint az olvasható szöveg. Ám a keletkezett aktát még ennek tudatában is nevezhetjük tekintélyesnek.

Másnap reggelre a dagadt, harcsabajszos férfiú nagy, fekete autója eltűnt az utcáról. Csak az összetört gólyafészek maradt a helyén. A gépkocsi gazdája eltűnt a házából. Csak a szánk keserű íze maradt utána. Soha többé nem láttuk a falunkban.

– Akkor lássam, amikor a hátam közepét – hörögte a faluvégi kurta korcsmáros, és csak azért nem köpött ki, mert éppen azelőtt mosta föl a padlót.

– Fölforgató elem – vélekedett a harmonikás tanácsnok.

– Hitvány alak – helyeselték a törzsvendégek.

– A lényeg, hogy megszabadultunk tőle! – zárta le a diskurzust a bíró, a tőle megszokott és elvárt bölcsességgel és éleslátással.

Három nap múltán aztán Arisztidhez újra becsöngetett a postás. Egy kopertát hozott, benne kilométeres levél. Utóbb megtudtuk, a harcsabajusz írta. Hosszú-hosszú fejtegetéseket vetett papírra, s attól fogva minden héten egy-egy vaskos paksamétát küldött. Arisztid kezdetben átolvasta ezeket a végnélküli szövegeket, később olvasatlanul, bontatlanul adta oda bárkinek, aki elkérte tőle.

– Gyűjtősnak kiváló – jegyezte meg ilyenkor.

Tavasza viszont föl hagyott ezzel, s a beérkező küldeményeket gondosan, saját kezűleg égette el, ugyanis a falunk utcáin jártunkban-keltünkben mind többször lehetett hallani, hogy „Mi töltjük be az Isten által ránk rótt legszentebb feladatot, fényt hozunk az éjszakába!” A házfalak tövéből vagy a faluvégi kurta kocsmá zugaiból egyre-másra kiszűrődött, miszerint „elhoztuk ide a kultúrát és a civilizációt, megajándékoztuk vele az itt kialakult, alacsonyabb rendű emberiséget, mi, akik hunabbak vagyunk a hunoknál.” Arisztid sosem bocsájtotta meg magának, hogy nem ismerte föl az alattomos veszedelmet, és kiadta kezéből a harcsabajuszt viselő kövér ember irományait, amelyek, akár mótely a juhnyáját, megfertőztek néhány falunkbélit. Súlyos depresszióba esett emiatt, naphosszat ostorozta önmagát, még a bajuszát sem pödörte ki, hagyta, hadd csüngjön ziláltnak, akár valami kenderkóc.

– Belátom, hibáztam, amikor kételkedtem – jegyezte meg egy este a faluvégi kurta kocsmáros. – Csakugyan Arisztid az utolsó bölcselő: még a hibáit is képes beismerni.